

Rīgā, 2025. gada 30. septembrī
Nr. 40/2025

LR Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai
budzeta.komisija@saeima.lv

LR Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

*FICIL komentārs par transfertcenu regulējuma grozījumiem
likumā “Par nodokļiem un nodevām”*

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) vēlas izteikt pateicību par iespēju izteikt savu viedokli, kā arī par līdzšinējo veiksmīgo sadarbību nodokļu regulējuma uzlabošanas jomā. Pašreizējā viedokļu apmaiņa ir ļoti vērtīga un būtiska, lai tiktu pieņemti efektīvi likuma “Par nodokļiem un nodevām” grozījumi attiecībā uz transfertcenu regulējumu. Mūsuprāt, administratīvā sloga mazināšana uz tādu prasību atcelšanu, kas ir formālas un nesniedz pievienoto vērtību nedz nodokļu maksātājiem, nedz Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID) efektīvas nodokļu kontroles īstenošanā, ir ļoti atbalstāma. Piemēram, gada pirmajā pusē jau atceltās prasības likumā “Par nodokļiem un nodevām” transfertcenu dokumentāciju sagatavot un iesniegt tikai latviešu valodā bija būtisks solis administratīvā sloga samazināšanai.

Pašreizējā redakcija likumprojektā “Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”” mūsu skatījumā ir sagatavota, ļaujot samazināt administratīvo slogu gan uzņēmējiem transfertcenu normu izpildē, gan vienlaicīgi arī VID ļaus īstenot daudz efektīvākus kontroles pasākumus, kas saistīti ar uzņēmuma ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanu.

Uzteicama ir šobrīd iesniegtā redakcija, kas sniedz ievērojamu atvieglojumu attiecībā uz to darījumu skaitu, kuri būtu jāanalizē un jāvērtē no transfertcenu perspektīvas. Proti, pašreizējā likuma “Par nodokļiem un nodevām” redakcijas 11. daļa nosaka, ka darījumi, kuru kopējā vērtība attiecīgajā pārskata gadā nepārsniedz 20 000 EUR, ir uzskatāmi par nebūtiskiem un tos var neiekļaut vietējā transfertcenu dokumentācijā. Piedāvātā grozījumu redakcija paredz, ka kontrolēto darījumu summas sliekšnis no 20 000 EUR tiek pacelts uz 90 000 EUR, kas samazina nodokļu maksātāju administratīvo un finanšu slogu, tajā pašā laikā neradot būtisku nodokļu nomaksas izvairīšanās risku valstiskā līmenī.

Piedāvātā grozījumu redakcija arī precizē salīdzināmo datu atlasu un analīžu sagatavošanas kārtību, samazinot administratīvo slogu. Proti, spēkā esošā likuma “Par nodokļiem un nodevām” redakcija (15.2 panta 5. daļa) paredz, ka nodokļu maksātājiem, kuriem kontrolēto darījumu kopsumma pārskata gadā pārsniedza 5 milj. EUR, katru gadu ir pienākums gatavot jaunu salīdzināmo datu atlasu un analīzi. Tikai tiem nodokļu maksātājiem, kuriem kontrolēto darījumu kopsumma pārsniedz 250 000 EUR un nepārsniedza 5 milj. EUR bija iespēja jaunu salīdzināmo datu atlasu un analīzi gatavot no jauna reizi trijos gados, ikgadēji atjaunot tikai akceptēto uzņēmumu finanšu datus. Šobrīd vērtējamā grozījumu redakcija paredz, ka visiem nodokļu maksātājiem (t.i. tiem, kuriem kontrolēto darījumu kopsumma pārsniedz 250 000 EUR) būs iespēja jaunu salīdzināmo datu atlasu gatavot no jauna reizi trijos gados un ikgadēji atjaunot tikai akceptēto uzņēmumu finanšu datus. Šī pieeja arī atbilst starptautiskajai praksei, kas nostiprināta Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dokumentā „Transfertcenu noteikšanas vadlīnijas daudznacionāliem komersantiem un nodokļu administrācijām”. Šis vienošanās ir viens no lielākajiem piedāvātajiem administratīvā sloga atvieglojumiem nodokļu maksātājiem, jo salīdzināmo datu atlasu sagatavošana un analīze katru gadu aizņem lielāko daļu no transfertcenu dokumentācijas izstrādes laika. Turklāt, bieži vien tieši salīdzināmo datu atlasu un analīžu sagatavošana nodokļu maksātājiem sastāda vislielākās izmaksas no kopējām izmaksām par transfertcenu dokumentācijas izstrādi. Tādēļ piedāvātā redakcija ievērojami samazinātu nodokļu maksātāju izmaksas, kuras nepieciešamas ieguldīt, lai ik gadu sagatavotu vai atjaunotu salīdzināmo datu atlasu un analīzi. Tajā pašā laikā, šis atvieglojums nerada būtisku risku, ka saistīto pušu darījumi netiek īstenoti pa tirgus cenu un peļņa, no kuras Latvijā maksājams UIN, netiek mākslīgi samazināta, jo, nepastāvot ārkārtas apstākļiem, tirgus cenas un neatkarīgie spēlētāji tirgū nemainās katru gadu.

Atbalstām arī ideju par kontrolēto darījumu pārskata ieviešanu. Tas ļaus nodokļu maksātājiem ātrāk un organizētāk iesniegt transfertcenu saistošo informāciju VID, jo pašlaik tas tiek nodrošināts brīvā, tekstuālā dokumentācijas faila formātā. Kontrolēto darījumu pārskats strukturētā veidā ļaus arī VID daudz efektīvāk izvērtēt iesniegtos datus un precīzāk identificēt nodokļu nenomaksas riskus (piemēram, netipiskus darījumus, izmaiņas darījumu cenu noteikšanā).

Kas attiecas uz minētā pārskata iesniegšanas sliekšni, tad saprotam, ka kontrolēto darījumu pārskats būtu iesniedzams visiem tiem nodokļu maksātājiem, kuriem jau šobrīd ir bijis pienākums veikt transfertcenu analīzi un gatavot vietējo transfertcenu dokumentāciju, bet iesniegt to VID tikai pēc pieprasījuma (t.i. tiem nodokļu maksātājiem, kuriem kontrolēto darījumu summa pārskata gadā pārsniedz 250 000 EUR, bet nepārsniedz 5 milj. EUR), kā arī tiem nodokļu maksātājiem, kuriem ir bijis pienākums vietējo transfertcenu dokumentāciju sagatavot un iesniegt VID 12 mēnešu periodā pēc pārskata gada beigām (t.i. tiem nodokļu maksātājiem, kuriem kontrolēto darījumu summa pārskata gadā pārsniedz 5 milj. EUR). Mūsuprāt, šāda redakcija par kontrolēto darījumu pārskatu likumprojektā “Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”” ir samērīga, ņemot vērā, ka minētajam nodokļu maksātāju lokam pārskatā iekļaujamo informāciju ir iespējams sagatavot jau uz esošās transfertcenu analīzes bāzes, pieņemot, ka tas ir pildījis līdz šim esošās likuma prasības. Pat, ja nodokļu maksātājs ir sagatavojis tikai daļu no vietējās transfertcenu dokumentācijas, kas pamato nesaistītu personu darījumu principa piemērošanu kontrolētajos darījumos (t.i. tā sauktā

ekonomiskā analīze, kur tiek noteikta transfertcenu aprēķina metode un analizēti salīdzināmie darījumi vai uzņēmumi un to gūtā peļņa). Turklāt, līdzīgi kontrolēto darījumu pārskati ar mērķi nodokļu administrācijai saņemt strukturētu informāciju jau ir ieviesti citās valstīs (piemēram, Vācijā, Polijā utt.).

Šobrīd faktiski vienīgais veids, kā VID var izvērtēt transfertcenu neatbilstības un Latvijā atzītās peļņas un maksājamā UIN samazināšanas riskus, ir, pārskatot nodokļu maksātāju sagatavotās un obligāti iesniegtās transfertcenu dokumentācijas. Saskaņā ar likumprojekta anotāciju, periodā no 2022. gada līdz 2024. gadam VID ir veicis tikai 15 nodokļu maksātāju padziļinātās transfertcenu risku analīzes, kur VID ir pieņēmis lēmumu par 3 būtiskiem transfertcenu dokumentācijas iesniegšanas pārkāpumiem, iekasējot 250 tūkst. EUR. Turpretim, VID izmaksas, lai abonētu transfertcenu analizēšanai specifiskas komerciālās datu bāzes šim periodam, pārsniedza minētos ieņēmumus un bija aptuveni 320 tūkst. EUR. Tātad minētais faktiski norāda uz to, ka transfertcenu dokumentāciju pārskatīšana esošajā aprakstošajā formātā VID neļauj veikt efektīvus kontroles pasākumus.

Mūsaprāt, šobrīd izskatāmā redakcija likumprojektā “Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”” ir atbalstāma, jo grozījumi sasniedz nospraustos mērķus sabalansētā veidā - nodrošinās ievērojamu administratīvā sloga samazināšanu nodokļu maksātājiem un VID būs arī pārskatāmāka informācija, kas palīdzēs mērķtiecīgāk novērst peļņas novirzīšanu no Latvijas ar transfertcenu palīdzību.

Ar cieņu

Tatjana Guzņajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU